

Toelichtingsnota met betrekking tot de opleidingsactiviteiten opgenomen in de sociale balans

---

Onderhavige tekst werd opgesteld door de Balanscentrale van de Nationale Bank van België
in samenwerking met de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

---

INHOUDSTAFEL

1. INLEIDING.....	3
2. VOORTGEZETTE BEROEPSOPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER	3
2.1. FORMELE OPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER.....	3
2.1.1. <i>Wat verstaat men onder formele opleiding?</i>	3
2.1.2. <i>Welke werknemers in aanmerking nemen?</i>	4
2.1.3. <i>Welke opleidingsuren in aanmerking nemen?</i>	4
2.1.4. <i>Welke kosten in aanmerking nemen?</i>	4
2.1.4.1. <i>Brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding</i>	4
2.1.4.2. <i>Betaalde bijdragen</i>	5
2.1.4.3. <i>Ontvangen subsidies (in mindering te brengen van de kosten)</i>	5
2.2. MINDER FORMELE OF INFORMELE OPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER.....	6
2.2.1. <i>Wat verstaat men onder minder formele of informele opleiding?</i>	6
2.2.2. <i>Welke werknemers in aanmerking nemen?</i>	6
2.2.3. <i>Welke opleidingsuren in aanmerking nemen?</i>	6
2.2.4. <i>Welke kosten in aanmerking nemen?</i>	7
3. INITIËLE BEROEPSOPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER	7
3.1. <i>WAT VERSTAAT MEN ONDER INITIËLE BEROEPSOPLEIDING?</i>	7
3.2. <i>WELKE WERKNEMERS IN AANMERKING NEMEN?</i>	7
3.3. <i>WELKE OPLEIDINGSUREN IN AANMERKING NEMEN?</i>	8
3.4. <i>WELKE KOSTEN IN AANMERKING NEMEN?</i>	8
3.4.1. <i>Brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding</i>	8
3.4.2. <i>De ontvangen subsidies (in mindering te brengen van de kosten)</i>	8

1. INLEIDING

Onderhavige tekst vormt een methodologische leidraad voor het invullen van de rubrieken van de sociale balans in het deel "*Inlichtingen over de opleidingen voor de werknemers tijdens het boekjaar*" (zie bijlage) van de **volledige en verkorte jaarrekeningmodellen** zowel voor ondernemingen als voor verenigingen. Deze leidraad werd opgesteld in samenwerking met de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven. Hij behandelt de opleidingen waarover in de sociale balans gerapporteerd moet worden volgens het "Koninklijk Besluit van 10 februari 2008 tot wijziging van het KB van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen" en verduidelijkt welke werknemers, uren en kosten in rekening moeten worden genomen.

De bedoelde opleidingen splitsen zich op in voortgezette beroepsopleiding en initiële beroepsopleiding.

2. VOORTGEZETTE BEROEPSOPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER

Onder voortgezette beroepsopleiding verstaat men een door één of meerdere werknemers gevolgde opleiding, die op voorhand gepland werd en die tot doel heeft de kennis van de werknemers te vergroten of hun vaardigheden te verbeteren. De opleiding moet volledig of gedeeltelijk gefinancierd worden door de onderneming (wat ook indirect kan, bijvoorbeeld via bijdragen aan opleidingsfondsen). Toevallig leren¹ en initiële beroepsopleiding behoren niet tot de voortgezette opleiding.

De voortgezette beroepsopleiding is onderverdeeld in:

- 1° formele opleiding
- 2° minder formele en informele opleiding.

2.1. FORMELE OPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER

2.1.1. WAT VERSTAAT MEN ONDER FORMELE OPLEIDING?

Onder **formele** beroepsopleiding verstaat men door lesgevers of sprekers ontwikkelde cursussen en stages. Deze opleidingen worden gekenmerkt door een hoge graad van organisatie door een opleider of opleidingsinstelling. Ze gaan door op een plaats die duidelijk van de werkplek gescheiden is. Ze richten zich tot een groep cursisten en vaak wordt een attest verstrekt dat de opleiding gevolgd werd.

De opleidingen kunnen ontwikkeld en beheerd worden door de onderneming zelf of door een extern organisme.

Een opleiding wordt beschouwd als:

- intern

wanneer ze ontwikkeld en beheerd wordt door de onderneming zelf (bijvoorbeeld door het ondernemingshoofd zelf of door de personeelsverantwoordelijke of de opleidingsverantwoordelijke), ook indien de opleiding fysisch plaatsvindt buiten de onderneming

- extern

wanneer ze ontwikkeld en beheerd wordt door een organisme dat geen deel uitmaakt van de onderneming (bijvoorbeeld: particuliere of publieke organismen met of zonder winstoogmerk, zoals Bruxelles Formation, FOREM, VDAB, ADG, scholen en universiteiten, opleidingsinstituten, moedermaatschappijen of samenwerkende ondernemingen, materiaalleveranciers,

---

¹ Toevallig leren gebeurt op een natuurlijke wijze in het dagelijkse leven. Het is niet op voorhand en doelbewust gepland; het is niet verbonden met een specifieke plaats of met een specifieke lesgever of opleider.

werkgeversorganisaties, kamers van koophandel, sectorverenigingen zoals CEVORA, enz...), zelfs als de opleiding fysisch plaatsvindt binnen de onderneming.

2.1.2. WELKE WERKNEMERS IN AANMERKING NEMEN?

Rubriekcodes 5801 en 5811

Het gaat hier om de voortgezette beroepsopleiding en niet om de initiële die in punt 4.1. aan bod komt. Bijgevolg komen enkel de personeelsleden tewerkgesteld met een arbeidsovereenkomst in aanmerking. Uitzendkrachten, personen met een leercontract (ondernemings- of middenstandsopleiding), stagiairs en andere personen in het bezit van een opleidingscontract (bijvoorbeeld in het kader van een IBO - "Individuele Beroepsopleiding") mogen niet worden meegerekend.

Het aantal opgeleide werknemers is het aantal verschillende werknemers van de onderneming dat toegang heeft gehad tot een of meerdere opleidingen. Een werknemer die tijdens het boekjaar heeft deelgenomen aan meerdere opleidingen wordt slechts één keer meegeteld.

2.1.3. WELKE OPLEIDINGSUREN IN AANMERKING NEMEN?

Rubriekcodes 5802 en 5812

Het aantal gevolgde opleidingsuren is het aantal uren dat de werknemers in de werktijd hebben besteed aan formele voortgezette beroepsopleidingen, zoals hoger gedefinieerd.

Als opleidingen deels in de werktijd en deels in de vrije tijd van de werknemer worden gevolgd, dan mag enkel het deel in de werktijd meegerekend worden.

2.1.4. WELKE KOSTEN IN AANMERKING NEMEN?

Rubriekcodes 5803, 58031, 58032, 58033, 5813, 58131, 58132, en 58133

De totale kosten voor de onderneming worden gevormd door de som van de brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding en de gestorte bijdragen ter financiering van opleidingen, verminderd met de subsidies en andere financiële voordelen toegekend aan de onderneming.

2.1.4.1. Brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding

- Voor alle opleidingen
  - *bezoldigingen van de werknemers in opleiding* (brutolonen plus sociale lasten) gedurende de opleiding. Daartoe past men op de totale jaarlijkse bezoldiging van de betrokken werknemer (of op het gemiddelde theoretische salaris dat overeenstemt met zijn categorie binnen de onderneming), de verhouding toe van het aantal tijdens het jaar gevolgde opleidingsuren op het totale aantal bezoldigde uren. Als die gegevens niet voorhanden zijn, dan worden de kosten geschat door het gemiddelde uurloon te vermenigvuldigen met het aantal aan de opleiding bestede werkuren
  - in voorkomend geval, de verplaatsings- en verblijfskosten van de deelnemers voor zover deze kosten rechtstreeks met de opleiding verband houden.

Bovenop deze algemene kosten komen de hieronder beschreven kosten welke eigen zijn aan de interne of externe opleidingen.

- Voor de interne opleidingen

- *bezoldigingen van het personeel dat instaat voor de opleiding* (brutolonen plus sociale lasten)

het betreft:

- . voltijdse opleiders, deeltijdse opleiders (in dit geval wordt alleen rekening gehouden met de loonkosten met betrekking tot de uren besteed aan de voorbereiding en het onderricht van de opleiding)
- . het personeel dat instaat voor de organisatie of de administratieve aspecten van de opleiding, hetzij voltijds, hetzij deeltijds (in dit geval wordt alleen rekening gehouden met de loonkosten met betrekking tot de uren die verband houden met het organiseren van de opleiding).

- *werkingskosten*

het betreft de uitgaven verbonden aan:

- . het onderhoud en de afschrijving van de lokalen (bijvoorbeeld de opleidingscentra), de uitrusting en het meubilair bestemd voor opleiding, welke daarvoor uitsluitend dan wel gedeeltelijk worden gebruikt (in het laatste geval wordt alleen rekening gehouden met de kosten die verband houden met de uren besteed aan opleiding)
- . de pedagogische ondersteuning van de opleiding (aankoop of aanmaak van pedagogische werken met uitzondering van werken met publicitaire inslag).

- Voor de externe opleidingen

- in voorkomend geval, *de kosten (inschrijvingsgeld) aangerekend door het opleidingsorganisme* (opleidingscentra, externe opleiders, consultants) die rechtstreeks verband houden met de opleiding
- in voorkomend geval, de uitsluitend ten behoeve van de opleiding gemaakte *kosten voor leermateriaal*, dat niet door de onderneming zou zijn aangekocht indien de opleiding niet had plaatsgevonden.

2.1.4.2. Betaalde bijdragen

Het gaat om het bedrag van de verplichte bijdragen en/of storting en/of storting aan collectieve fondsen, zoals bijvoorbeeld:

- de bijdrage voor de vorming en de tewerkstelling van risicogroepen welke door de onderneming wordt gestort in uitvoering van de wet van 27 december 2006 houdende diverse bepalingen. Afhankelijk van de sector varieert deze bijdrage van 0,10 tot 0,60 % van de loonmassa
- specifieke storting (vaak uitgedrukt in procent van de loonmassa), voor de opleiding van werknemers, verschuldigd ingevolge een collectieve arbeidsovereenkomst op sectoraal of ondernemingsniveau
- de storting van 0,08 % van de loonmassa in het fonds ter financiering van het educatief verlof
- evenals de bijkomende storting van 0,05 % van de loonmassa in het fonds ter financiering van het educatief verlof, ingeval de geleverde inspanning op het vlak van opleiding onvoldoende blijkt.

2.1.4.3. Ontvangen subsidies (in mindering te brengen van de kosten)

Het betreft de subsidies afkomstig van collectieve fondsen (bijvoorbeeld premies of andere financiële tegemoetkomingen verleend door de sectorale opleidingsfondsen) en gewestelijke fondsen (bijvoorbeeld het deel dat de Gewesten voor hun rekening nemen in de opleidingen gefinancierd door middel van opleidingscheques²), federale (bijvoorbeeld de ontvangen subsidies in het kader van educatief verlof) of Europese financiële ondersteuning.

---

² De gewestelijke subsidie bij een opleidingscheque met een nominale waarde van 25 EUR, aangekocht voor 10 EUR, bedraagt 15 EUR.

2.2. MINDER FORMELE OF INFORMELE OPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER

2.2.1. WAT VERSTAAT MEN ONDER MINDER FORMELE OF INFORMELE OPLEIDING?

Onder **minder formele en informele opleiding** verstaat men de vormingsactiviteiten, andere dan deze bedoeld hiervoor, die rechtstreeks betrekking hebben op het werk. Deze opleidingen worden gekenmerkt door

- een hoge graad van zelforganisatie (tijd, ruimte en inhoud) door de individuele leerling of door een groep leerlingen
- een inhoud die gekozen wordt volgens de individuele behoeften van de leerling op de werkplek
- een rechtstreeks verband met het werk en de werkplek. Ook de deelname aan conferenties, beurzen, enz. voor leerdoeleinden valt daaronder.

Omvat de volgende vormen van opleiding, voor zover ze beantwoorden aan de hierboven opgesomde criteria:

- on-the-job-training
- begeleiderschap, coaching, verwerven van knowhow
- opleiding of vorming door middel van jobrotatie, uitwisselingen, studiebezoeken en detacheringen
- deelname aan vormings- of kwaliteitscirkels
- zelfstudie (of open opleiding) en opleiding op afstand (boeken, cassettes, cd-rom, cursussen per post)
- bijwonen van conferenties, workshops, beurzen en lezingen.

Vallen er niet onder:

- brainstorming
- beleidsinformatiesessies
- eenvoudig onthaal van nieuwe werknemers (zonder aansluitende vorming).

2.2.2. WELKE WERKNEMERS IN AANMERKING NEMEN?

Rubriecodes 5821 en 5831

Het gaat hier om voortgezette en niet om initiële beroepsopleiding die in punt 4.1. aan bod komt. Bijgevolg komen enkel de personeelsleden tewerkgesteld met een arbeidsovereenkomst in aanmerking. Uitzendkrachten, personen met een leercontract (ondernemings- of middenstandsopleiding), stagiairs en andere personen in het bezit van een opleidingscontract (bijvoorbeeld in het kader van een IBO - "Individuele Beroepsopleiding") mogen niet worden meegerekend.

Het aantal opgeleide werknemers is het aantal verschillende werknemers van de onderneming dat toegang heeft gehad tot een of meerdere opleidingen. Een werknemer die tijdens het boekjaar heeft deelgenomen aan meerdere opleidingen wordt slechts één keer meegeteld.

2.2.3. WELKE OPLEIDINGSUREN IN AANMERKING NEMEN?

Rubriecodes 5822 en 5832

Het aantal gevolgde opleidingsuren is het aantal uren dat de werknemers in de werktijd hebben besteed aan informele of minder formele voortgezette beroepsopleidingen, zoals hoger gedefinieerd.

Als opleidingen deels in de werktijd en deels in de vrije tijd van de werknemer worden gevolgd, dan mag enkel het deel in de werktijd meegerekend worden.

2.2.4. WELKE KOSTEN IN AANMERKING NEMEN?

Rubriecodes 5823 en 5833

De in aanmerking te nemen nettokosten worden gevormd door de som van de brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding, verminderd met de ontvangen subsidies en andere financiële voordelen toegekend aan de onderneming (bijvoorbeeld de begeleiderschapspremie toegekend door bepaalde opleidingsfondsen)

De totale brutokosten voor informele opleidingen zijn samengesteld uit:

- *de bezoldigingen van de werknemers in opleiding* (brutolonen plus sociale lasten) gedurende de opleiding. Daartoe past men op de totale jaarlijkse bezoldiging van de betrokken werknemer (of op het gemiddelde theoretische salaris dat overeenstemt met zijn categorie binnen de onderneming), de verhouding toe van het aantal tijdens het jaar gevolgde opleidingsuren op het totale aantal bezoldigde uren. Als die gegevens niet voorhanden zijn, dan worden de kosten geschat door het gemiddelde uurloon te vermenigvuldigen met het aantal aan de opleiding bestede werkuren
- in voorkomend geval, *de verplaatsings- en verblijfskosten* van de deelnemers voor zover deze kosten rechtstreeks met de opleiding verband houden
- *de bezoldigingen van het personeel dat instaat voor de opleiding* (brutolonen plus sociale lasten) gedurende de opleiding, of het nu gaat om on-the-job-training, dan wel om eender welke andere vorm van informele of minder formele opleiding
- in voorkomend geval, *het betaalde inschrijvingsgeld* (bijvoorbeeld voor de deelname aan beurzen, workshops, conferenties, ...)
- in voorkomend geval, de uitsluitend voor de opleiding gemaakte *kosten voor leermateriaal*, dat niet door de onderneming zou zijn aangekocht indien de opleiding niet had plaatsgevonden.

3. INITIËLE BEROEPSOPLEIDINGSINITIATIEVEN TEN LASTE VAN DE WERKGEVER

3.1. WAT VERSTAAT MEN ONDER INITIËLE BEROEPSOPLEIDING?

Initiële beroepsopleiding is de opleiding gegeven aan de personen die in de onderneming tewerkgesteld zijn in het kader van alternerend leren en werken, met als doel een officieel erkend diploma of certificaat te behalen. Volgende kenmerken gelden opdat er sprake zou zijn van initiële opleiding:

- het doel van de opleiding bestaat erin een officieel erkend diploma of certificaat te behalen
- de studieactiviteit vormt het belangrijkste onderdeel, maar er moet ook minstens een gedeeltelijk arbeidselement aanwezig zijn
- de duur van de opleiding bedraagt minstens zes maanden.

Behoren tot deze categorie van opleidingen: de ondernemingsopleidingen, het socio-professioneel inschakelingscontract, de middenstandsopleidingen.

3.2. WELKE WERKNEMERS IN AANMERKING NEMEN?

Rubriecodes 5841 en 5851

Personeelsleden met een leerovereenkomst (ondernemings- of middenstandsopleidingen), stagiairs en andere personeelsleden in het bezit van een opleidingscontract (bijvoorbeeld in het kader van een IBO - "Individuele Beroepsopleiding").

3.3. WELKE OPLEIDINGSUREN IN AANMERKING NEMEN?

Rubriekcodes 5842 en 5852

Het te rekenen aantal opleidingsuren is het totale aantal uren dat de betrokkenen in de onderneming aanwezig zijn, ongeacht of deze uren al dan niet bijdragen tot het productieproces. De niet in de onderneming gepresteerde uren (bijvoorbeeld de uren doorgebracht in de opleidingsinstelling) mogen niet meegerekend worden.

3.4. WELKE KOSTEN IN AANMERKING NEMEN?

Rubriekcodes 5843 en 5853

De in aanmerking te nemen nettokosten worden gevormd door de som van de brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding, verminderd met de ontvangen subsidies.

3.4.1. BRUTOKOSTEN RECHTSTREEKS VERBONDEN MET DE OPLEIDING

- *bezoldigingen van de personeelsleden die aan een initiële beroepsopleiding deelnemen (brutolonen plus sociale lasten)*
- *bezoldigingen van de werknemers die instaan voor de opleiding (brutolonen plus sociale lasten): het gaat om de werknemers die geheel of gedeeltelijk ingezet worden voor de organisatie en de verstrekking van de opleiding (in dat laatste geval worden alleen de loonkosten met betrekking tot de uren die verband houden met het organiseren en verstrekken van de opleiding in rekening gebracht)*
- *werkingskosten; het gaat om de kosten die slaan op:*
  - . *het onderhoud en de afschrijving van de lokalen (bijvoorbeeld de opleidingscentra), de uitrusting en het meubilair bestemd voor opleiding, welke daarvoor uitsluitend dan wel gedeeltelijk worden gebruikt (in het laatste geval worden de kosten berekend in functie van het aantal uren gebruik voor de opleiding en worden enkel deze in rekening gebracht)*
  - . *de pedagogische ondersteuning van de opleiding (aanschaffing of aanmaak van pedagogische werken met uitzondering van werken met publicitaire inslag)*
- *in voorkomend geval, het inschrijvingsgeld van de deelnemers, voor het bedrag dat de onderneming ten laste neemt*
- *de uitsluitend voor de opleiding gemaakte kosten voor leermateriaal, dat niet door de onderneming zou zijn aangekocht indien de opleiding niet had plaatsgevonden.*

3.4.2. DE ONTVANGEN SUBSIDIES (IN MINDERING TE BRENGEN VAN DE KOSTEN)

Het betreft de subsidies afkomstig van collectieve fondsen (bijvoorbeeld premies of andere financiële tegemoetkomingen verleend door de sectorale opleidingsfondsen) en gewestelijke, federale of Europese financiële ondersteuning. Zo moet bijvoorbeeld de begeleiderschapsbonus die toegekend wordt gedurende maximaal drie opleidingsjaren van eenzelfde cyclus altemnerend leren en die 500 EUR bedraagt op het einde van het eerste of tweede jaar opleiding en 750 EUR op het einde van het derde jaar, afgetrokken worden van het bedrag van de rechtstreekse opleidingskosten om de nettokosten voor de onderneming te krijgen die in de rubriek moeten worden ingevuld.

INLICHTINGEN OVER DE OPLEIDINGEN VOOR DE WERKNEMERS TIJDENS HET BOEKJAAR**Formele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever**

Aantal betrokken werknemers .....
Aantal gevolgde opleidingsuren .....
Nettokosten voor de onderneming .....
    waarvan: brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding .....
    waarvan: betaalde bijdragen en stortingen ten gunste van collectieve fondsen .....
    waarvan: ontvangen subsidies en andere financiële voordelen (af te trekken) .....

Minder formele of informele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever

Aantal betrokken werknemers .....
Aantal gevolgde opleidingsuren .....
Nettokosten voor de onderneming .....

Initiële beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever

Aantal betrokken werknemers .....
Aantal gevolgde opleidingsuren .....
Nettokosten voor de onderneming .....

Codes	Mannen	Codes	Vrouwen
5801	.....	5811	.....
5802	.....	5812	.....
5803	.....	5813	.....
58031	.....	58131	.....
58032	.....	58132	.....
58033	.....	58133	.....
5821	.....	5831	.....
5822	.....	5832	.....
5823	.....	5833	.....
5841	.....	5851	.....
5842	.....	5852	.....
5843	.....	5853	.....